

# HALK SAĞLIĞI



## Halk Sağlığı

‘Kişiyi tüm çevresi ile ele alarak, onun sağlığını ana rahmine düştüğü andan ölüme kadar kendi sorumluluğu içinde gören, hastalıkların oluşumunda rol oynayan **fiziki, biyolojik, sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik** çevredeki olumsuz etmenlerin giderilmesine ve olumlu bir çevre yaratılmasına uğraşan, hasta olanları olanakları elverdiği ölçüde erken dönemde bulup tanı koymaya ve tedavi etmeye çalışan bir hizmet dalı ve bunu öğreti yapan bir bilim dalıdır’ (N.Fişek)

# VAKA



# VAKA

Rüstem, Ağrı İli'nin köyünde yaşayan bir çiftçidir. Yedi kardeş olduklarından babasının ölümünden sonra kendisine kalan tarla ancak ailesini geçindirecek kadardır.

- Eşi Elif'in bir sabah doğum ağrıları başlar.

Köyde yaşayan bütün çocukları doğurtan Satı ebe çağrılır.

Elif akşama doğru bir kız çocuğu dünyaya getirir.

Kiraz mevsiminde doğduğundan adını Kiraz koyarlar.

Kiraz, 18 aylık olduğunda hastalanır.

Komşular kızamık olduğunu söylerler.

Kızılıcak şurupları içirirler, sıkıca sarıp ısıtmaya çalışırlar, babaannesi başında dualar okur.

Öksürmeye ve kusmaya başlayan Kiraz bir gece uyur, sabaha uyanamaz.

## VAKA

O sırada Elif ikinci çocuğuna gebedir.

O da kız olur. Adını Zehra koyarlar.

Sonrakine Pembe, ondan sonrakine Songül, daha sonra doğana da Yeter adı verilir.

- Pembe üç aylıkken ishal olur.

İshali artmasın diye su bile vermezler. Fakat, kader Pembe'yi alır, Rüstem ile Elif iki kızları ile kalırlar.

- Yeter iki yaşında iken Rüstem Elif'in bir oğul doğurması umuduyla Satı ebeyi bir kez daha çağırır.

Elif bir erkek çocuk doğurur, fakat bir oğul sahibi olduğunu öğrenemez. Doğumdan sonra kanaması durdurulamaz.

Onu, Kiraz ile Pembe'nin yanına gömerler

## VAKA

- Satı neden altı doğum yapmıştır?
- Doğumlarını neden bir hastanede ya da SO'da değil de, bir köy ebenin yardımıyla yapmıştır?
- Satı ebe, ebeliği nerede öğrenmiştir?
- Altıncı doğumunun ardından neden ölmüştür?
- Kiraz neden kızamık olmuştur?
- Kızamık olan her çocuk ölmezken, Kiraz neden ölmüştür?
- Zehra ishal olduğu halde neden kendisine su verilmemiştir?
- Ve daha bir çok soru....

## Halk Sağlığı;

- Çevre sağlığı koşullarını düzelterek,
- Bireylere sağlık bilgisi vererek
- Bulaşıcı hastalıkları önleyerek,
- Sağlık örgütleri kurarak
- Yaşam düzeyini geliştirerek;

Hastalıklardan korunmayı, yaşamın uzatılmasını, beden ve ruh sağlığını, çalışma gücünün arttırılmasını sağlayan bilim ve sanattır.

# Bir Sağlık Sorunun Halk Sağlığı Olma Kriterleri

- Sık görölme
- Sık öldürme
- Sık sakat bırakma
- Sık iş gücü kaybına neden olma





# Halk Sağlığı Nedir?

Halk sağlığı aktiviteleri insanların sağlıklı olabilecekleri koşulları sağlamayı amaç edinirken, bireysel hasta veya hastalıklara değil, tüm popölasyonlara odaklanarak bu amaçları gerçekleştirmeye çalışırlar.

Bu neden, 'halk sağlığı' yalnızca belirli bir hastalığın yok edilmesiyle değil, sistemin tamamıyla ilgilenebilir.

Kapsam bazında bütünsel bir yaklaşımla bakıldığında, halk sağlığı sadece sağlık sektörü ve çalışanları değil, dünyadaki tüm sektörleri ve insanları en üst seviyede yaşamsal olarak ilgilendirmektedir.

## Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

- Sağlık bir insan hakkıdır
- Koruma tedaviden üstündür
- Hastalık sadece mikroorganizmalardan ibaret değildir
- Koruyucu ve tedavi edici hizmetler bir arada sunulmalıdır
- Kişinin sorunu ailesi ve çevresinde sorunudur
- Sağlık hizmetleri bir ekip hizmetidir.
- Sağlık hizmetleri multisektöryeldir.
- Herkes kendi sağlığından sorumludur.
- Yaşam doğumdan ölüme kadar bir bütündür.
- En çok görölen, sakat bırakan ve öldüren hastalıklar en önemli hastalıklardır.

## Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

### Sağlık hizmetlerinde halkçılık esastır

Sağlık, doğuştan kazanılmış bir insan hakkıdır. O nedenle, ırk, dil, din, cinsiyet, yerleşim yeri ve sosyal durum gözetilmeden herkes sağlık hizmetlerine erişebilme ve hizmetlerden ihtiyaçları olduğu kadar yararlanma konusunda eşit şansa sahip olmalıdır.

## Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

**Kişi çevresi ile bütündür.**

Kişiler, fiziksel, biyolojik ve sosyal çevrelerinden etkilenirler ve bu çevreden ayrı olarak ele alınamazlar. Sağlık hizmetinin her kademesinde, hizmet verilen kişinin (sağlam ya da hasta) içinde yaşadığı çevre öğrenilmeli ve hizmette dikkate alınmalıdır.

# Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

**Yaşam, doğum öncesinden lme kadar bir bütündür:**

Uterus içi yaşamdan başlayarak, yaşamın her dönemi, sonraki dönemlerde kişinin sağlığını olumlu ya da olumsuz etkiler. O nedenle, sağlık personeli, hizmet verdiği kişinin önceki yaşamında karşılaştığı olayları ve kendisine yapılacak müdahalelerin onun bundan sonraki yaşamını nasıl etkileyebileceğini göz önünde bulundurmak zorundadır.

# Halk sağlığı kavramının başlıca ilkeleri

## Koruma tedaviden üstündür:

Sağlık hizmetlerinin birinci amacı ve sağlık personelinin temel sorumluluğu, kişilerin sağlıklı yaşamaya devam etmelerini sağlamak ve hasta olmamaları için çalışmaktır. Ancak, herkesi her hastalıktan korumak olanaksızdır. İnsanlar, bütün koruyucu önlemlere karşın korumak olanaksızdır. İnsanlar, bütün koruyucu önlemlere karşın hastalanabilirler.

Toplumda görülen hastalıkların ve kazaların pek çoğu, aslında, korunabilir olaylardır. Bu hastalıkların toplumda görülüyor olması, sağlık hizmetlerinin başarısızlığı olarak algılanmalıdır.

# Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

En çok grlen, sakat bırakan ve öldüren hastalık en önemli hastalıktır:

Sağlık hizmetlerinin planlanmasında, kaynakların harcanmasında ve hizmetin sunulmasında, söz konusu toplumda en sık grlen, en ok lme ve sakatlığa yol açan durumlarda (nemli hastalıklara) ncelik verilmesi, toplumun sağlık düzeyinin iyileşmesinde temel stratejidir.

# Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

**Hastalıkların nedenleri sosyal, biyolojik ve fiziki nedenlerdir:**

Hastalıklar tek nedenli değildir. Hastalıkların ortaya çıkışlarında, biyolojik ve fiziksel faktörler dikkat çekmekle birlikte, özellikle, eğitimsizlik, yanlış inanışlar, fakirlik gibi sosyal ve ekonomik faktörler de rol oynarlar. Hastalıkların kontrolünde ve hastaların tedavilerinde bu faktörler de dikkate alınmalıdır.



## Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

**Kişinin hastalığı, aynı zamanda ailenin sorunudur:**

Aile bireylerinden birisinin hastalığı, ailenin dñzenini huzurunu, ekonomik ve sosyal durumunu olumsuz etkiler. O nedenle, yalnızca hasta olan ile ilgilenmek yetmez, o kişiyi tedavi ederken ailenin bñtñnñnñ ele almak gerekir.

## Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

**Kişinin hastalığı aynı zamanda toplumun sorunudur:**

Bir kişinin hastalığı çevresindeki kişileri de olumsuz etkileyebilir. O nedenle, bir kişinin tedavisini yapmaması ya da kendisini hastalıklardan korumaması yalnızca o kişinin sorunu olarak kabul edilip geçiştirilemez. Ayrıca, bir toplumun sağlık düzeyini yükseltebilmek için, aynı toplumda yaşayan kişiler müşterek sorumluluk ve dayanışma duygusu içinde birbirlerini desteklemelidirler.

## Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

### Herkes kendi sağlığından sorumludur:

Özellikle hastalıklardan korunmada asıl yapılacak işler, kişilerin kendilerinin alacakları önlemlerdir. O nedenle, kişiler kendi sağlıklarının değerini bilmeli ve onu korumaya çalışmalıdırlar. Böyle olmazsa, sağlık hizmetlerinin sunumu zorlaşır ve başarılı olunamaz. Ancak, kişilere kendi sağlıklarından sorumlu oldukları hakkındaki bilinci kazandırmak için gerekli eğitici çabayı göstermekte sağlık çalışanlarının sorumluluğudur.

# Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

## Sağlık hizmeti bir ekip işidir:

Hiç bir meslek üyesi (hekim dahil) sağlık hizmetlerini tek başına veremez. Çünkü, bu hizmetler çok boyutludur, yoğunur, karmaşıktır, sürekli olmalıdır ve giderek daha da teknik uzmanlık gerektirmektedir.

Ekip üyelerinin her biri kendi işlerini uygun şekilde yaptıkları zaman sağlık hizmetinin bütünü ortaya çıkar.

Üyelerden biri ya da bazıları işlerini düzgün yapmazlarsa, diğerleri düzgün yapsa bile sonuç başarısız olabilir. O nedenle, sağlık ekibinin her üyesi önemlidir ve değerlidir.

# Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

## Sağlık hizmetleri çok sektörlüdür:

Sağlık hizmetleri yalnızca sağlık sektörü (sağlık bakanlığı) tarafından verilemeyecek kadar geniş boyutludur. Sağlık hizmetlerinin sunulmasında sağlık, eğitim, tarım, iç işleri, diyanet işleri, yerel yönetimler, finans kuruluşları, ulaştırma, sanayi gibi sektörlerin eşgüdüm içinde hareket etmeleri kaçınılmazdır.

# Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

## Halkın sağlık hizmetlerine katılımı esastır:

Sağlık hizmetlerinin planlanmasında ve sunulmasında, hizmeti verenler kadar hizmeti alanların (halkın) da dikkate alınması gerekir.

Eğer, halk, hizmetleri benimsemez ve tatmin olmazsa, hizmetlerde başarıya ulaşılmaz.

O nedenle, sağlık hizmetlerinin planlanması ve sunulmasında halk ile işbirliği yapmak, onların katılımını sağlamak gerekir.

# Halk Sağlığı Kavramının Başlıca İlkeleri

**Sağlık hizmetlerinde entegrasyon esastır:**

Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetleri birbirlerinden kesin olarak ayrılamazlar.

O nedenle, bu hizmetlerin bir arada verilmesi esastır.

Özellikle, erken tanı, aile planlaması, bağışıklama, beslenmenin düzeltilmesi gibi koruyucu hizmetleri tedavi hizmetleri ile bir arada ve her kademedeki sağlık kuruluşunda vermek esastır.

# Halk Sağlığı Ve Klinik Tıp Bilimlerinin Karşılaştırılması

Özellik	Klinik Tıp Bilimleri	Halk Sağlığı Bilimi
Hizmet	Bireye (Hastaya)	Topluma (Hastaların Yanısıra Sağlam Kişilere De)
Amaç	Genellikle, Kişilerin Hastalıklarını Teşhis Ve Tedavi	Toplumun Sağlık Sorunlarını Belirlemek; Bunları Önlemek, Ortadan Kaldırma; Toplumun Sağlık Düzeyini Yükseltmek
Temel Bilimler	Anatomi (Vücudun Yapısı) Fizyoloji (Vücudun İşleyişi)	Sosyoloji (Toplumun Yapısı) Sosyal Antropoloji (Toplumun İşleyişi)
Tanı Yöntemleri	Anamnez Fizik Muayene Lab. İncelemesi	Epidemiyolojik Yöntemler
Tedavi Yöntemleri	Tıbbi Cerrahi	İyi Sağlık Yönetimi Sağlık Eğitimi
Hizmet Yeri	Kurumsal (Hastane Vb.)	Yaşanılan Her Yer
İlgili Bilimler	Uzmanlık Dalına Yakın Tıp Bilimleri	Bütün Tıp Bilimleri, Sosyal Bilimler





## Çağdaş Halk Sağlığı Anlayışı;

Bu anlayış 1978 yılında yayınlanan Alma-ata bildirgesi ile ayrıntılı biçimde tanımlanmıştır.

Çağdaş halk sağlığı gelişim sürecini anlamak için geçmişe bakmakta fayda vardır.

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

## Osmanlı dönemi

Daha çok askeri sağlık örgütleri olarak  
sürdürülmekteydi

Padişahın kurduğu hayra dayalı şifahane ve  
hastaneler,

Besin, içme suyu

Yardım kuruluşları

Serbest hekimlik

verem savaş vb.



# Tarihsel süreçte; Türkiye'de sağlık örgütlenmesi

TBMM

3 Mayıs 1920 Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı,  
ilk sağlık bakanı , Dr. Adnan Adıvar

Göçmenler, savaş mağdurları, sağlık yasaları, sağlık istatistikleri

# Tarihsel süreçte; Türkiye'de sağlık örgütlenmesi

## Cumhuriyet dönemi

Cumhuriyet dönemi ilk sağlık bakanı  
Dr. Refik SAYDAM'dır.

Sağlık hizmetlerinin kurulması ve geliştirilmesinde çok büyük katkısı olmuştur.

Çeşitli yerlerde (sivas, diyarbakır vb.) numune hastanelerinin açılması,  
50 den fazla kanun,  
Yüksek oranda görülen sıtma, tüberküloz ve sifiliz vb. hastalıklarla mücadelenin başlatılması,

## Tarihsel süreçte; Türkiye'de sağlık örgütlenmesi

### 1946-1950 Behçet UZ dönemi

On yıllık sağlık planı,

7 bölgeye ayrılacak,

40 köye 10 yataklı hastane,

Tedavi ve koruyucu hizmetler entegre sürdürülmüştür.

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

**1950-1960**

Hastanecilik,  
Koruyucu hizmetler geri planda

**1960-1980**

1961 sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi,  
1965 antinatalist dönemin başlangıcı,

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

1960-1980

- Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi ile beraber
- Toplumsal eşitlik
- Çevre ile bütünlük
- Yaşamın bütünlüğü
- Hizmetin boyutu
- Korumaya öncelik
- Risk gruplarına öncelik
- Önemli hastalıklara öncelik konuları ele alınmaya başlamıştır



# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

1960-1980

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi

Dar alanda geniş hizmetler,

Nüfus çoğunluğuna sağlık güvencesi,

Eşit ve sürekli hizmet,

Entegre hizmet,

Kademeli hizmet

Nüfusa göre hizmet

Ekip hizmeti

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

1960-1980

**224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkındaki Kanun (1961),**  
ülkemizin temel sağlık hizmetlerini düzenleyen ve örgütlenme biçimini  
belirleyen önemli bir kanundur.

**224 sayılı Kanun' da yer alan ilkelerin hemen hepsi, kabulünden 17 yıl  
sonra, 1978 yılında Alma- Ata' da toplanan Temel Sağlık Hizmetleri  
Konferansında bütün ülkeler tarafından benimsenmiştir.**

**Sağlık, doğuştan kazanılmış bir insan hakkıdır'.  
Herkesin sağlık hizmetinden yararlanabilme olanağı ve şansı eşit  
olmalıdır.**

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

1960-1980

## Halk sağlığı ilkeleri

- Hizmetlerin Var Olması
- Hizmetin Kabul Edilebilir Olması
- Entegre Sağlık Hizmetleri
- Kademeli Hizmet Anlayışı
  - Ekip Anlayışı

## Tarihsel süreçte; Türkiye'de sağlık örgütlenmesi

1960-1980

Nüfusa göre hizmette;  
5-10 bin kişi için bir sağlık ocağı,  
Köylerde ve mahallede 2500 kişi için bir sağlık evi,  
Sağlık çalışanları sadece başvuran değil,  
başvurmayanlarada hizmet verecek,

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

1960-1980

AÇS,

AP,

Sıtma savaşı

Verem savaşı

Frengi savaşı

Çevre sağlığı

Sağlık eğitimi

Bulaşıcı hastalıklarla savaşı

Evde hasta bakımı

Lab. Hizmetleri

Gezici hizmetler

Okul sağlığı

Acil yardım

Poliklinik hizmetleri

# Tarihsel süreçte; Türkiye'de sağlık örgütlenmesi

1960-1980

## Temel Sağlık Hizmetlerinin Yapılanması

Sağlık örgütlenmesinin temel birimi, 5-10 bin kişiye birinci basamak hizmeti verecek olan sağlık ocaklarıdır. Üç tip sağlık ocağı vardır: Köy tipi, ilçe tipi ve il tipi.

# Tarihsel süreçte; Türkiye'de sağlık örgütlenmesi

1960-1980

Sağlık ocağı tipleri

**Köy tipi:** 10.000 ↓ nüfus, hekim hemşire, sağlık memuru, ebe

**İlçe tipi:** 10.000-20.000 hekim, dişhekimi, psikolog, sosyal çalışmacı, diş protez teknisyeni, sağlık memuru, hemşire

**İl tipi:** 20. 000↑ nüfus,

Hekim diş hekimi, hemşire, psikolog, sağlık memuru, eczacı, sosyal çalışmacı, sağlık teknisyeni, röntgen ve lab. Teknisyeni, ebe, şoför, memur.

## Tarihsel Süreçte; Türkiye’de Sağlık Örgütlenmesi

Temel Sağlık Hizmetleri deyince akla, ‘Alma- Ata Bildirgesi’ gelir. Bir kavram olarak TSH, ayrıntılarıyla bu bildirmede açıklanmıştır. TSH deyimi,, Alma-Ata Konferansından önce kullanılmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Yürütme Kurulu (WHO Executive Board) 1973 yılında; birçok ülkede sağlık hizmetlerindeki gelişmelerin, gerek nicelik gerekse nitelik olarak toplumun gelişmişliğine uymadığı sonucuna varmıştır.



## Tarihsel süreçte; Türkiye'de sağlık örgütlenmesi

**Alma-Ata Bildirgesinde verilen tanıma göre: 'Temel sağlık hizmetleri; bir toplumdaki birey ve ailelerin geneli tarafından kabul edilecek yollardan, onların tam olarak katılımları ile, ülke ve toplumca karşılanabilir bir harcama karşılığında onlara götürülen esas sağlık hizmetidir.'**

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

## **1. Bir görüş olarak Temel Sağlık Hizmetleri:**

- ✓ Sosyal eşitlik
- ✓ Öz sorumluluk
- ✓ Sağlık hizmetlerinin boyutu
- ✓ Uluslararası dayanışma

## Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

### 2. Örgütlenme Anahtarı Olarak Temel Sağlık Hizmetleri:

- Toplum, sağlık hizmetlerine katılmalıdır,
- Sağlık hizmetleri değişik meslek üyelerinden oluşan bir ekip tarafından verilmelidir,
- Toplum içinde, halkın "ilk başvuruları" için hizmet birimleri kurulmalıdır,
- Sağlık örgütlenmesi içinde kademeli bir hasta sevk sistemi işletilmelidir,

Koruma, tedavi, rehabilitasyon ve sağlığı geliştirici hizmetler birlikte, bir bütün olarak ele alınmalıdır,

- Hizmetler sürekli olmalıdır,

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

## 2. Örgütlenme anahtarı olarak Temel Sağlık Hizmetleri

- Sağlık yönünden tehlike (risk) altındakileri belirlemek için evlere ve iş yerlerine kadar uzanan bir sistem oluşturulmalıdır,
- Hizmet modeli, kişilerin kendi sağlıklarından sorumlu olmalarını destekler biçimde olmalıdır,
- Hizmet modeli o ülkenin toplumuna ve koşullarına uygun olmalıdır.

## Tarihsel süreçte; Türkiye'de sağlık örgütlenmesi

### **3. Birinci Basamak Sağlık Hizmeti olarak Temel Sağlık Hizmetleri;**

Bu tanım koruyucu hizmetlerle, evde ve ayaktan iyileştirici hizmetlerin bir arada verildiği hizmet basamağını anlatır. Bu halkın 'ilk başvuru' basamağıdır

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

## 4.Faaliyetler olarak Temel Sağlık Hizmetleri;

Alma-Ata Bildirgesinde 'En Az Bakım' (Minimal Care) kavramından söz edilmektedir. Bu kavramda aşağıdaki 8 faaliyet yer almaktadır.

- Halkın sağlık eğitimi,
- Gıda temini ve uygun beslenmenin sağlanması,
- Temiz su sağlanması ve sanitasyon,
- Ana çocuk sağlığı ve aile planlaması,
- Bulaşıcı hastalıklara karşı bağışıklama,
- Endemik hastalıkların kontrolü,
- Sık görülen hastalıklar ve yaralanmaların uygun tedavisi,
- Temel ilaçların sağlanması

# Tarihsel süreçte; Türkiye’de sağlık örgütlenmesi

Tablo 1: Geleneksel Tıbbi Bakım Anlayışı İle TSH Anlayışı Arasındaki Başlıca Farklar

Geleneksel	TSH
Hastalıkların tedavisi	Sağlığın geliştirilmesi
Hastaya hizmet	Herkese sürekli hizmet
Belirli sorunlara ağırlık	Geniş boyutlu sağlık anlayışı
Hekim ağırlıklı hizmet	Ekip anlayışı
Uzman kullanımına ağırlık	Genel pratisyenlere ağırlık
Pasif toplum	Toplumun katılımı
Yalnızca sağlık sektörü	Sektörler arası işbirliği

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

1980 sonrası

1992 yeşil kart uygulaması

2003 sağlıkta dönüşüm programı

1. İnsan merkezilik (aile sağlığı vb.)
2. Sürdürülebilirlik
3. Sürekli kalite gelişimi
4. Katılımcılık
5. Uzlaşmacılık
6. Gönüllülük
7. Güçler ayrılığı
8. Yerinde yönetim
9. Hizmette rekabet
10. Aile hekimi (aile sağlığı çalışanı)



# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

## Dün

- Salgın hastalıklar
- Beslenme bozuklukları
- Kazalar
- Gebelik komplikasyonları
- Çocuk hastalıkları
- Bağışıklama yetersizlikleri
- Olumsuz çevre koşulları
- Harpler

## Bugün

- Örgütlenmiş sağlık hizmetleri
- Değişen ve gelişen yaşam koşulları
- Sosyal yardım olanakları
- Yasalar ve düzenin değişmesi
- Kıtlıkla savaş
- Etkin ve düzenli bağışıklama
- Çevreyi olumlu hale getirme
- Ana-çocuk sağlığı hizmetleri

# Tarihsel Süreçte; Türkiye'de Sağlık Örgütlenmesi

## Tedavi edici kurumların sınıflandırılması

### 1. basamak

- Birey ve topluma yönelik koruyucu sağlık hizmetleri, tedavi ve rehabilite edici hizmetler
- İlk başvuru kurum, AÇSAP, toplum merkezleri, sağlık ocakları,

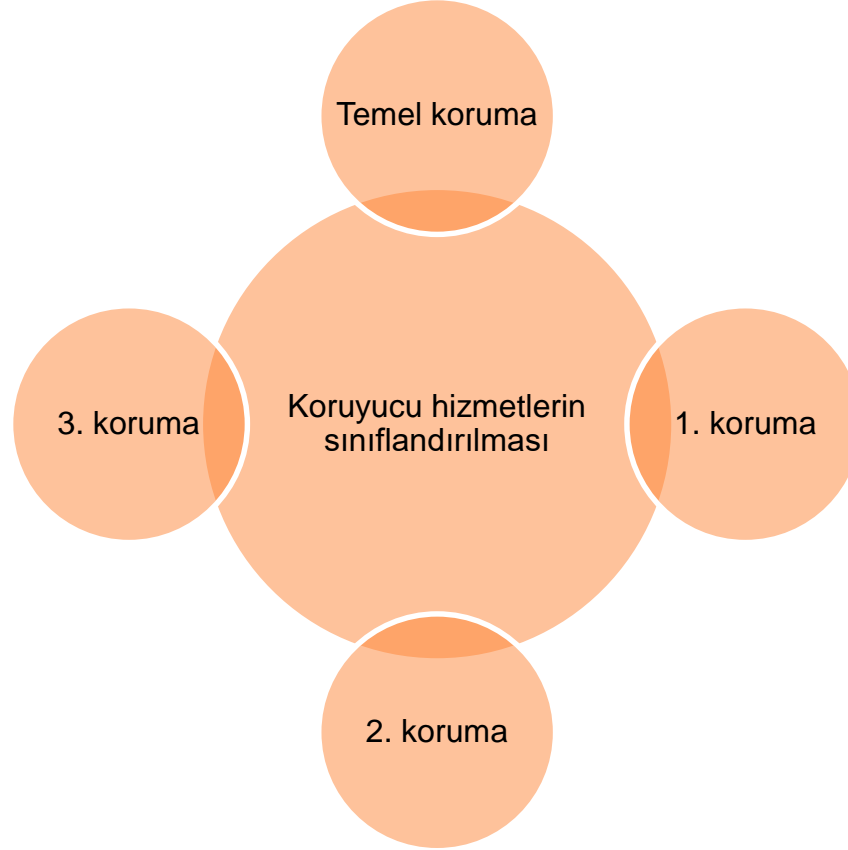
### 2. basamak

- Birinci basamakta sağlanamayan hizmetlerin sağlandığı kurumlardır, hastaneler vb.

### 3. basamak

- İleri tetkik ve tedavi gerektiren hastalara hizmet veren yerler;
- Üniversite hastaneleri, dal merkezleri vb.

# Koruyucu Hizmetlerin Sınıflandırılması



## Koruyucu Hizmetlerin Sınıflandırılması

### Temel koruma

Hastalıklara yol açan ve altta yatan nedenlerle mücadeledir.

Ör: felçlerin artması, koroner kalp hastalıklarının artması,  
kanserele mücadele,

Etkili bir devlet desteği

# Koruyucu Hizmetlerin Sınıflandırılması

## 1.Koruma hizmetleri

- Yeterli ve dengeli beslenme
- Gebelik ve doğum komplikasyonlarını önleme,
- Yol, iş ve ev kazalarından koruma,
- Çevreyi olumlu hale getirme,
- Bağışıklama, aile planlaması
- Sigara, alkol vb. alışkanlıklardan kaçınma,
- El ve beden hijyeninin sürdürülmesi
- Akraba evliliklerinin önlenmesi

# Koruyucu Hizmetlerin Sınıflandırılması

## 2. Koruma

Rahim kanseri taraması için yöntem ve endikasyonlar

Kim?: cinsel yönden aktif tüm kadınlar,

Ne zaman?: cinsel yönden faal olduğu ilk 2 yıl,

Kaç kez?: her 3-5 yılda bir

Yöntem	Hedeflenen Nüfus
Tansiyon	20 Yaş Üzerindeki Kişiler
Göğüs Filmi	Risk Altındaki Kişiler
Tüberkülin Testi	Gençler, Yaşlılar
Göz Tansiyonu	40 Yaş Üzerindeki Herkes

# Koruyucu Hizmetlerin Sınıflandırılması

## 2. Koruma

### Çeşitli yaş ve cins gruplarına göre tarama

#### A.Gebe kadınlar

- Genetik düzensilikler
- Kan grubu uyumsuzluğu
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklar: sifiliz, gonore
- Kızamıkçık, toxoplazmozis
- Tıbbi sorunlar; diyabet, yüksek tansiyon, vb.
- Obstetrik sorunlar; baş pelvis uyumsuzluğu, tekrarlayan düşük, düşük tehditi,
- Annenin davranışı; alkol, sigara, kötü muamele,

#### B.Bebeklik (0-18 aylar)

- Rutin taramalar; fenilketonüri, doğuştan kalça çıkıklığı, hipotiodizm,
- Kardiyovasküler bozukluklar,
- İşitme görme bozukluğu, şaşılık, gelişmede gecikme,

# Koruyucu Hizmetlerin Sınıflandırılması

## 2. Koruma

Çeşitli yaş ve cins gruplarına göre tarama

### C. Çocukluk (18 ay-11 yaş)

- Görme, işitme bozuklukları,
- Gelişmedeki anormallikler,
- Davranış bozuklukları,
- Öğrenme yetersizliği,
- Diş çürümeleri

### D. Adölesan

- Tüberkülin testi
- Diş çürümeleri
- Psiko-seks gelişimi



# Koruyucu Hizmetlerin Sınıflandırılması

## 2. Koruma

Çeşitli yaş ve cins gruplarına göre tarama

### D. Genç yetişkinler (16-44 yaş)

- Hipertansiyon
- Diyabet
- Diş çürümleri
- Rahim kanseri

### F. Yaşlılarda tarama (65 yaş ve yukarı)

- Tüberkülin testi
- Duyu bozuklukları (görme, işitme vb.)
- Hipertansiyon, diyabet, kanser
- Beslenme, hissi durumlar, entelektüel durumlar.

### E. Yetişkinler (45-64)

- Glokom
- Hipertansiyon
- Diyabet
- Kanser; Akciger,
- Rahim,
- Prostat,
- Ağız,
- Mide,
- Meme,
- Kolon ve Rektum

# Koruyucu Hizmetlerin Sınıflandırılması

## 3. Koruma

Kronik Hastalıklı Kişileri Rehabilite Ederek Eski Yaşamına Döndürme Çabalarıdır.

Acil Tedavi,  
Sağlık Eğitimi Vb.

# TEŞEKKÜRLER

